

NOU DIARI DE BUJA,

Ó BÉ CRÍTICA D' ES PÓBRE VÉY,

DEL DIJÒUS 10 JUN DE 1813.

perque no heu vólen sas Córts.

Ellas son católicas, y diuan article 12. *Sa Relligiò* (en lletre majuscula) *de sa Nació española es y será perpètuamént* (reflexciò, sabèu que diu de molt! 1º es, 2º. será, 3º. perpètuamént) *sa católica, apostólica, romana, unica vartadèra.* ¿Que vos aparèx? *Optim, optimíssim.*

Viva la Fe y sa Constitució.

Bén dit. Viva, revíva SA CONSTITUCIÓ POLÍTICA DE SA MONARQUÍA ESPAÑOLA, qui no vól áltre *fe* que *sa católica*; y prohibèx s' exercíci de qualsevól áltre relligiò, article 12 ¿y que dirèm de sa irrelligiò?

ARTÍCULO COMUNICAT.

Sa fe d' es carbonér triufánt de sa supèrbia d' es filósófs.
Filósófs,

Veníu aquí, que mos hem de veurer sas carètas. Cóm més s' estufa un indiòt, millòr li veuan es céntro ab que se fá ról-lo de sa cóua. Inflauvòs, estufáuvs, treis-vòs sa camí p' es cáp, jó no més apuntaré en so dit y tothóm se riurá de vóltros. Hey sou? Idó vámos.

Cás d' un carbonér.

Es mèstre Gáll de S. Domingo (allá ahònt per dexár-los lletgir, los fán estudiár al máncó sèt áñis) éra molt llést y li agradáva moltíssim argumentár de la SS. Trinidad. Enánt un pic de camí y havènt vist un trós llun à cèrt carbonér, vá dir à n' es compañero: já veurá quina panxada de riurer pégám ára matéx. Tots dos s' hi acóstan, el saludan y el tróban tán mascarát cóm si s' hagués rentát sa cara amb una cenáya de molinada. Ell al punt aplegá sas máns à n' el Páre Gáll, besá s' hábit à n' es fràre lléc, y escoltava en tanta orèya, quánt

aquell hómo dócte li preguntá ¿cóm entenía éll es mistè-
ri de la SS. Trinidad. Jó, vá dir es póbre hómo, no m'
entenc de res, emperó crec que el Páre, el Fill y l'
Esperít Sant son tres persònas realmént distíntas y un
sól Déu vertadér ¿Cóm pót ser axó? deya es mèstre. El
Páre es Déu, el Fill es Déu, l' Esperít Sant es Déu ¿y
son tres Déus? No páre, deya es carbonér. Un, deim
quánt mos preguntan *quánts de Déus hey há?* No se mes,
ni vull saber, perque hem básta creurer. Tornáva repli-
cár es mèstre, y éll preñintlhí sa cápa y fèntne tres dób-
blas, li preguntá ¿quánts de dobbles hey havia? aquell
respongué que tres. Idó bóno, vá dir es carbonér, y
havènt amollát sa cápa, torná preguntár ¿y cuántas cá-
pas son? Una, respongué es mèstre. Veu axó? digué el
póbre hómo, tres dobbblas son una cápa, Vostè heu creù,
perque ets ulls l' hey fán veurer, y jó no creuré que
tres Persònas son un sól Déu, quánt la Iglèsia mo ensè-
ña? ¿De qui hem de fiár més, d' ets ulls qui â vegá-
das mos fán dos, ô de la Iglèsia qui sèmpre há dit una
matéxa cósá? Romangué encoirégat, y s' en ená correns
el Páre mèstre.

Segona párt d' es cás y es més llastímdsa.

Empagaít es mèstre d' es séu companiéro, y no roma-
nént escannát d' es carbonér, estodiáva y argumentáva
axí cóm ántes, cóm si volgués mirár fito fito es sól de
tán soberáno mistèri. Vál més alabár y venerár, que es-
codriñár una veritat sa més álta de punt. Caygué malált
aquell grán hómo, el dimóni se valgué de s' ocasió, y
permeté Déu que li entrás dins sa cel-la en forma d' un es-
todiánt molt reverént qui havia acabát sas escolas en Sa-
lamánca. Al punt foren â s' asunto. El dimóni digué que
tenía colca dificultát y sabía que éll tenía fama més que
nigú. Déu dexáva fèr el dimóni, no li assistia â éll, y el
mál esperít en quátre embúis, el dexá tán enredát cóm
un escaravát entre bòrras. Es traydòr atropelláva, es frá-
re mastegáva fasóls, tots dos jugávan â tu póts y jó no
puc, y quánt l' hómo vá veurer es jóc tán mál parát, al
punt se posá â cridár diént *sa fe d' es carbonér hem vál-
gu, sa fe d' es carbonér.* En lo punt acudiren fráres,

pensánt que hey havía cólca cósa de nóu , trobáren es malált qui suáva tánta gota , y amenassántlhi el dimóni, digué desesperát: *amb un póc més m' hen dug es gáll , si no vénen tán prest sas gallinas.* P. Murcia.

Reflexions.

Un carbonér dexá sensa paráula un hómo tán llést. Grán fórsa té sa fe qui gósa á sa sabiduría. *Testimónium Dñi fidèle sapiéntiam præstans párvulis.* Si es testimoni d' ets hómos de bé fá fe ¿quánt més es testimoni de Déu qui es sa matéxa veritat? No sería un grán desbarát creurer á uns quánts mentidérs , y no donár crèdit á hómos de carácter qui en tot témps sémpré hán dit lo matéx? Es filósofs vuy diuan pá , demá péx. Ara es cristiáns máy hán mudát es *crêdo* que diuan d' en témps d' ets apóstols en sá. ¿Cóm idó nì há tánts qui creuan es filósofs y no creuan lo que té y creu la sánta máre Iglèsia? En llóc d' aprimársè es tòx, parèx que los revé de cáda dia.

Quánt aquéll teóleg se véu perdút , no se valgué , nì s' aferrá en cáp tom in-fólio , sinò en sa fe d' es carbonér: idó aquésta es més de fiansa que tots es discursos d' ets superbidosos. Testimoni es matéx Voltér. A 84 áñs , fént sánc per sa boca havía 4 dias , y en 2 márs 1778 devánt Mignót nebòt séu , y son amic es marquès de Villevielle firmá una declaraciò en que deya devánt Gaultiér en qui s' éra confessát , que si no s' axicáva d' aquélla maláltia , *moria en la sánta Iglèsia católica* , ahònt éra nát. Veis ¿cóm aquést s' aferráva en sa fe d' es carbonér? Es mal fonc que no hey enáren fráres , nì gallinas ; sinòs impíos , y á 30 máig d' es matéx áñ el dimóni s' en dugué aquést gáll , no de nóm , sóls de naciò y de superbía. ¿Que calláu , xerraddòs? ò no gosáu parlár perque vos don sas fitas netas? Qui cálla consént. Es carbonér guáña.

JUDÍCI ASTRONÓMIC DE S' AURÒRA.

Aquést titol no vól dir que es *judíci de s' Auba* sía de *astróleg*. ¿A n' á qui fá mal un astróleg? Antes bé du pronóstics favorábbls per sí y per el próxim ; y si se equívoca ò mént cóm diuan es vulgárs , *sas errádas no las fán sas muntáñas*. Ella es ver que promèt ditxa ò *felicidat* ; però també hen prometía la serpént á Eva , y el

tio Pèp â España. Fins aquí noy hauría hagút res de mal per nòltros. Es fiar de *una tapáda* no es lo més segur, porque hé sentít dir que *es confiáts ván â infèrn*. Eva no havía de fiar, ni nòltros támpoc. Creis en Déu y fiáu de Déu. Si posáu sa confiánsa amb álti, no sé que será. *Sembráu sas fávas â bón llóc y nexarán cuytòras*.

Per no ser llárg de rahòns, dig que qui féu *judici de s' Auba*, porque no fos *judici temerári*, abáns estodiá de *Astronomía*, axó es, volgué tenír *noticia d' es cóssos celestiáls y d' es movimént que fán* (ô en realidát, ô en sa apariència: Nicoláu Copèrnico diu cósa sobre s' asunto). Es diárista se gordá molt bé de prender sa manía de *alguns cégos* qui tot lo día *arguméntan d' es colòrs*, y un resól que es *verd de poma* li agráda, per delicát; y s' áltre tróba que es *móc d' endiòt* té un *encarnát y bláu*, en que excedèx â sa matéxa *grána*. Es de advertir que per estar més bén imposát amb aquésta *ciència*, l' estodiá de sól â rêl, y fins que hagué cósa de dos mèsos que esto-diáva, no se atreví â estampár res. Vuy en día ets hómos son més guápos que en témps passát, quánt estodiávan y perdían es caxáls derréra una facultát, y cási no se atrevían â parlárnè publicamént. Ara escriuan, estánpan, il-lustran, reforman, purifican, redressan y compónen tot quánt hey há, com qui compóndrer una bugáda. O sigle de ór! iô ór barbarí, bó per banderètas de lladánias! ô ór qui fá més renóu que sas nóus! Ell vé la máyna â n' ets escriptòrs, hey há una plága d' autòrs, ets impressòrs no si veuan sas máns.

No diu més que *Auròra*, es qui já li vá en sas puñádas fétas, y encára li fá barbèta. *Auba* y no pus, *áuba* tota nua y crua, *áuba* rónega; y fóra *patriótica*, fóra *mallorquina*, fóra *mentidas*. *Titól* segòns l' abát Rubèrt vé de *Titán*, ô *Fébo*, ô sól. Si *Titól* surt de *Titán* no té es nexamént molt llatí; emperó já li vál, pèrque en so sól tot se veu y en so *titól* se sáb de lo que se trácta. En es *titól presént* no volgué s' autòr que se mesclássen cóls en caragòls, porque diént *patriótica* y *mallorquina* no sería cregút.

EN LA IMPRÉNTA DE SEBASTIÁ GARCÍA.